

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

**26. Dönem 1. Yasama Yılı
2016**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TEKİRDAĞ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 17 Aralık 2015 tarihli 26'ncı dönem 2'nci toplantısında kurulan Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu, 01 Nisan 2016 tarihinde Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde incelemelerde bulunmuştur.

Anılan Karara istinaden, 01.04.2016 tarihinde Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde incelemede bulunan heyet; Alt Komisyon Başkanı ve İstanbul Milletvekili Mehmet METİNER, İstanbul Milletvekili Atila KAYA, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Muş Milletvekili Burcu ÇELİK ÖZKAN'dan oluşmuştur. İncelemeye Komisyon görevlisi Yasama Uzmanı Fazlı PEHLİVAN eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

26'ncı Yasama Dönemi'nde, Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumlarından toplamda 21 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Konusu itibarıyla bunlardan çoğu yargı mercilerinin kararlarından şikâyete ilişkin olup, diğer kalan kısım ise telefonla görüşme hakkının engellendiği, tecrit uygulandığı, kötü muameleye tabi kalındığı iddiası ile mevzuata aykırı disiplin cezası verildiği hususlarının yanı sıra, disiplin cezalarının kaldırılması, maddi yardım ve nakil taleplerini ihtiva etmektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi temel haklarına ve ceza infaz kurumlarındaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetlerin olup olmadığının tespitidir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da, incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının artmasına imkân sağlamaktadır.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon ilk olarak, Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcısı Vekili Ahmet YAVUZ, Ceza İnfaz Kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısı ve ceza infaz kurumu yöneticileri ile gerçekleştirdiği görüşmede Cezaevi ile tutuklu ve hükümlülerin barındırıldığı şartlar hakkında kısa bir bilgi almıştır. Bilgilendirme toplantısının ardından Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi ile 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Heyet tarafından rastgele seçilen koşullarda hükümlü ve tutuklularla ceza infaz kurumu idaresinden ve personelinden hiçbir görevli olmaksızın görüşme gerçekleştirilmiştir. Son olarak tutuklu ve hükümlüler tarafından dile getirilen sorunlar ile ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarının ele alındığı değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü”, 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R(99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

VI. İNCELEMELER

VI.1. Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde 2 Adet F Tipi Yüksek Güvenlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 2 Adet T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Açık Ceza İnfaz Kurumu ile toplam 5 Ceza İnfaz Kurumu ve Jandarma Taburu ile toplam 240 Adet Lojman bulunmaktadır.

Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde yaklaşık olarak 1000 personel çalışmakta olup, 240 personel Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde ikamet etmektedir. Personel ve aileleri ile hükümlü-tutuklularla Kampüs'te yaklaşık 5000 kişi barınmaktadır.

Kampüsün ısınmasını Tekirdağ 2 Nolu T Tipi ve 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ısı merkezleri sağlamaktadır. Kampüsün elektrik, su, hükümlü sevk ve nakil işlemleri Tekirdağ Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından yürütülmektedir.

Ceza İnfaz Kurumları Kampüsüne personel, aileleri ile ziyaretçilerin ulaşımı Tekirdağ terminalinden kalkış yapan Muratlı İlçesine çalışan toplu taşıma araçları ile yapılmaktadır. Kampüsün dış güvenliği Ceza İnfaz Kurumları Jandarma Koruma Taburu tarafından sağlanmaktadır.

Kampüs bitiminde istimlak edilen 116 dönümlük araziye 2 Adet L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İle Açık Ceza İnfaz Kurumunun İdari Binası ile eksik bölümlerinin yapılması planlanmaktadır.

Kampüsün içme suyu ihtiyacı 12 Km mesafedeki Muratlı İlçesindeki kuruma ait sondaj kuyularından karşılanmakta olup çok yetersiz kalmaktadır. Pompalar sürekli arıza vermekte olduğun için kampüs genelinde su kesintisi yapıma zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu sebeple süre gelen su sorununun köklü çözümü için arsa istimlak edilmiş, ayrıca tüm kampüsün uzun vadeli su ihtiyacını karşılamak üzere su isale hattı projesi ve yaklaşık maliyeti hazırlanarak, Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü onayına sunulmuş olup, tahsis edilen ödenek sonucunda işin ihalesi yapılarak yapım işlemi devam etmektedir.

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kampüsün ihtiyacı olan Sosyal Tesis projesi hazırlanarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün onayına sunulmuştur. Hizmetlerin bir araya toplanması ve daha randımanlı bir şekilde çalışılabilmesi için tüm kampüsün ihtiyacını karşılamak üzere genel mutfak, ısı merkezi, iş atölyeleri, depolar ve açık ceza infaz kurumu idari binasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaçların Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü bünyesinde bulunması halinde daha verimli ve faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

Tekirdağ 1 Numaralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 50.000 m² arazi üzerine kurulmuş olup bunun yaklaşık 20.000 m² sinde Ceza İnfaz Kurumu ana binası ile diğer müstemilatı bulunmaktadır. 30.000 m² si ise güvenlik alanı ve bahçe olarak kullanılmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu betonarme, standart F Tipi Ceza İnfaz Kurumu binası olarak inşa edilerek, tamamı oda sistemindedir.

2000 yılında hizmete açılan F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kapasitesi 368 dir. Kuruma A, B ve C olmak üzere 3 ana blok, 103 adet 3 kişilik oda, 59 adet de tek kişilik oda ile 2 adet süngerli odadan müteşekkildir. Ceza İnfaz Kurumunda 01/04/2016 tarihi itibarıyla 255 hükümlü 15 tutuklu olmak üzere 270 hükümlü/tutuklu barındırılmaktadır.

A Blokta 13 adet ara koridor mevcuttur. Bunlardan 12 tanesinde, her koridorda üç adet olmak üzere 36 adet 3 kişilik, bir koridor da ise 15 adet tek kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca infaz ve koruma memurlarının dinlenebileceği ve uzman personelin görüşme yapabileceği oda mevcuttur. Dış spor sahasına(çim saha) çıkış, A Blok ana koridor üzerindeki çıkış kapısından yapılmaktadır. A Blok'a giden koridor üzerinde ayrıca hükümlü ve tutuklular ile personelin faydalandığı berber hane mevcuttur. A Blok üst katında el işi atölyesi bulunmaktadır.

B Blok, B1 Blok ve B2 Blok olmak üzere ikiye ayrılmıştır. B1 Blokta 7 adet ara koridor mevcuttur. Burada 17 adet üç kişilik, 14 adet de tek kişilik oda, ayrıca kendilerine yönelik saldırganlığı olan, intihar riski taşıyan yada herhangi bir madde bağımlılığı bulunan hükümlü ve tutukluların gözlem altında bulundurulmaları için özel planlanmış deri kaplamalı iki adet de gözlem odası bulunmaktadır. B2 Blokta da 7 adet ara koridor mevcuttur. Bunlardan 14 adet üç kişilik, 15 adet de tek kişilik oda, ayrıca şu an adli hükümlü ve tutukluların barındığı, cezaevi içindeki kadın hükümlü ve tutukluların çocuklarına yönelik olarak yapılan iki katlı kreş bulunmaktadır. Ayrıca infaz ve koruma memurlarının dinlenebileceği ve uzman personelin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

görüşme yapabileceği oda mevcuttur. B1 Blok üst katında Bakır Metal Atölyesi ve Resim Atölyesi, B2 Blok üst katında ise müzik aletleri atölyesi ve ağaç işleri atölyesi bulunmaktadır.

C Blokte 13 adet ara koridor mevcuttur. Burada 36 adet üç kişilik, 15 adet tek kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca İnfaz ve koruma memurlarının dinlenebileceği ve uzman personelin görüşme yapabileceği oda mevcuttur. Ayrıca dış spor sahasına(halı saha) çıkış, C Blok ana koridor üzerindeki çıkış kapısından yapılmaktadır. C Blok üst katında ise çini atölyesi bulunmaktadır.

Personelin, idari blok ile mahkum bloklarına giriş çıkışlarının kayıt ve kontrol altına alınması amacı ile binanın merkezinde, tüm sirkülasyonu organize etmek amacı ile geniş kırılmaz camla kaplı özel güvenli Merkez Kontrol Odası bulunmaktadır. Merkez Kontrol Odası iki katlı olup, içinde 40 adet monitör, 2 adet bilgisayar, 1 adet printer, 12 adet DVR cihaz, 2 adet RAID, 3 adet Touch Tracker Kamera Kontrol ve Seçme Ünitesi, 2 adet klima, Yangın Alarm Cihazı, müzik seti ve anfiler bulunmaktadır.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde 45.000 m² alanda kurulu olup, binanın kapladığı alan 25.900 m²'dir. Ceza infaz kurumu betonarme, standart F tipi cezaevi binası olarak inşa edilmiş olup, tamamı oda sistemindedir. Hükümlü/tutuklu kapasitesi ile Türkiye'nin en büyük F tipi kapalı ceza infaz kurumudur. Ceza infaz kurumu A, B, C, A ilave, C ilave ve D (idari bina) olmak üzere toplam 6 bloktan oluşmaktadır.

Kurumda 151 adet 3 kişilik, 79 adet tek kişilik olmak üzere toplam 230 adet oda bulunmakta olup, Kurum 532 hükümlü-tutuklu kapasiteli inşa edilmiştir. Kurumda bulunan hükümlü-tutukluların eğitim, spor, kültürel faaliyetlerinde yararlanmaları amacıyla 1 adet çim saha, 1 adet halı saha, 1 adet kapalı spor salonu, 1 adet kütüphane bulunmaktadır.

Tekirdağ 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 13/04/2012 tarihinde hizmete açılmış olup; 1084 kişilik hükümlü ve tutuklu kapasitesi ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları kampüsü içerisinde yer alan Ceza İnfaz Kurumlarından birisidir. Kurum 20.000 m² arazi üzerine kurulmuş olup; kapladığı alan 12.000 m²'dir. Kurumda hükümlü ve tutukluların barındırıldığı odaların bulunduğu 4 blok mevcuttur ve 62 adet 16 kişilik, 8 Adet 6 Kişilik, 18 adet tek kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca kendine zarar verme eğilimi olan tutuklu ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

hükümlülerin kısa süreli olarak tutulduğu iki adet süngerli oda mevcuttur. Ceza İnfaz Kurumunun inceleme tarihi itibarıyla mevcudu 664 hükümlü, 171 tutuklu olmak üzere, 835'tir.

Ceza İnfaz Kurumu fiziki yapısı dâhilinde merkez kumanda, revir, mutfak, kantin, kütüphane, açık ve kapalı spor salonları, avukat görüş, açık ve kapalı görüş alanları, iş yurdu atölyeleri bulunmaktadır.

Kuruma yeni gelen tüm hükümlü ve tutukluların tanıma, tanıtma, yönlendirme faaliyetleri, rutin bireysel görüşmeler, Kurum doktoru, blok görevlileri ve diğer görevli personel tarafından yönlendirmesi yapılan tutuklu ve hükümlü ile görüşmeler, aile görüşmeleri psiko-sosyal servis tarafından yürütülmekte olup; iyileştirme çalışmaları kapsamında Bakanlıkça belirlenen ve eğitimleri tamamlanan grup çalışma programları uygulanmaktadır. Sosyal-kültürel faaliyetler de eğitim servisi ile birlikte düzenlenmektedir.

Eğitim Birimi tarafından, Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak eğitim ve iyileştirme çalışmaları kapsamında eğitim-öğretim çalışmaları, sosyal ve kültürel faaliyetler, iş ve meslek eğitimi ile sportif faaliyetler uygulanmaktadır.

VI.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Alt Komisyon, Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi ile 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında inceleme gerçekleştirmiştir. 2000'li yıllarda inşa edilmiş olan Kurum binalarının fiziki şartlarının olumlu olduğu görülmüştür. Koşullarda kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü barındırılmadığı anlaşılmıştır.

Rastgele girilen odalarda Kurumlardaki mahpuslarca dile getirilen başlıca şikâyetler şunlardır:

- Ailelerinden uzakta bir cezaevinde bulduklarından, aileleri sık sık ziyarete gelemedikleri için aile hasreti çektiklerini, bu nedenle ailelerine yakın cezaevlerine sevk taleplerinin olduğunu,

- Ödüllendirme mevzuatı kapsamında ziyaret saatlerinin artırılması uygulaması yapıldığını ancak ailelerinden uzak mahpusların ziyaretçilerinin çok nadir ziyarete

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

gelebilmemesinden dolayı ödül olarak sunulan bu imkândan bazı mahpusların gerçek anlamda yararlanamadığı,

- Bina akustiğinin kötü olması nedeniyle sorunlar yaşandığını,

- Lavabo da bulunan musluklarının bozuk olmasında dolayı hem su israfı yaşandığı hem de sıcak suyun belirli saatler arasında verilmesinden dolayı vücut ve koğuş temizliğı için suyu tasarruflu kullanamadıklarını,

- Öğle yemeklerinin akşam yemeklerine göre daha lezzetli ve daha kaliteli çıktığını, akşam yemeklerinin hazırlanmasında öğle yemeklerinin hazırlanmasındaki özen ve dikkatin gösterilmediğini,

- Bazı koğuşlarda kalan mahpusların havalandırma sürelerinin azaltıldığı, daha önceki yıllara nazaran disiplin cezası uygulamasına daha sık başvurulduğu ve dilekçelerinin işleme alınıp alınmadığı hususuna ilişkin bilgi verilmediğı,

- Diğer cezaevinden buraya nakil geldikleri esnasında güvenliğı ihlal eder gerekçesi ile birçok kırtasiye malzemesinin içeri alınmadığını ve çıplak aramaya maruz kaldıklarını.

Bunların dışında genel olarak sosyal faaliyetlere katılma ve ziyaretçiler ile görüşme süresinin asgari seviyeden uygulandığı, futbol veya voleybol gibi sporların yapılması için daha fazla zaman ayrılması, istedikleri televizyon kanallarını izleyemedikleri, sık sık koğuş araması yapıldığı, hastane sevklerinde takipsizlikten dolayı aksamalar yaşandığı hususlarında şikayetler dile getirilmiştir. Kurum idaresinin uygulamalarına ilişkin olarak ise karşılaşılan problemlerin çözümünde İnfaz Kurumu üst idaresi ile daha fazla iletişim içerisinde bulunma taleplerinin yanında mevzuattan kaynaklı diğer sorunlar dile getirilmiştir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi şöyledir: "*Cezaevi sistemi, asıl amacı mahkûmların ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması olan bir sistem olarak ele alınacaktır.*" Bu hükme paralel düzenlemeleri 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da bulmak mümkündür. Zikredilen Kanunun *Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

“infazda temel amaç” başlıklı 3’üncü maddesi şöyledir: “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kamunlara, nizamlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.”

Ceza infaz kurumlarının, özgürlüğü mahkeme kararıyla kısıtlanan tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu Devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması ve dolayısıyla Devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının doğal sonucu olarak tutuklu ve hükümlüler için disiplin kurallarının öngörülmesi kaçınılmazdır. Ceza hukuku alanında olduğu gibi disiplin hukukuna ilişkin düzenlemelerde de hangi eylemlerin disiplin suçu sayılacağı ve bu eylemlerin hangi disiplin cezası ile cezalandırılacağı konusunda kanun koyucu takdir yetkisi ile donatılmıştır.

Ceza infaz kurumlarının, özgürlüğü mahkeme kararıyla kısıtlanan tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu Devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması ve dolayısıyla Devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının doğal sonucu olarak tutuklu ve hükümlüler için disiplin kurallarının öngörülmesi kaçınılmazdır. Ceza hukuku alanında olduğu gibi disiplin hukukuna ilişkin düzenlemelerde de hangi eylemlerin disiplin suçu sayılacağı ve bu eylemlerin hangi disiplin cezası ile cezalandırılacağı konusunda kanun koyucu takdir yetkisi ile donatılmıştır.

Ceza infaz kurumlarında sağlık sorunu olan hükümlü ve tutukluların ilk muayene ve tedavi hizmetleri kurum revirinde verilmektedir. Kurum hekimi, aile hekimi veya dış hekiminin uygun gördüğü durumlarda, ileri tetkik, tedavi ve iyileştirme için, sağlık ocağı, devlet hastanelerine ve daha ileri sağlık hizmeti gerekenler ise üniversite hastanelerine sevk edilmektedir. Acil durumlarda ise derhal 112 Acil Servis'e haber verilerek gerekli tıbbi müdahalede bulunulmakta ve gerek görülmesi halinde ambulansla hastaneye sevk sağlanmaktadır. Kurum tarafından hastanelere sevk edilmesi gereken hükümlü ve tutuklular jandarmaya bildirilmekte, Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin 76 ve 77.

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

maddeleri kapsamında jandarma koruma birlik komutanlığınca istenilen gün ve saatte hizmete uygun olarak sevkler yapılmaktadır. Kelepçeli muayeneden kaynaklı şikâyetlere ilişkin olarak ise, bir mahpusun ne şekilde muayene olacağına muayeneyi yapan doktorun takdirinde bulunduğu genel itibari ile kabul edilmektedir.

Mahpuslar, kurum içindeki veya dışındaki genel durumları, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımları, kurum düzenine karşı tutumları ve kendilerine verilen işlerdeki gayretleri dikkate alınarak teşvik esaslı ödüllerden yararlandırılmaktadır. Bu kapsamda: 1- Evli hükümlüler en geç üç ayda bir kez olmak üzere üç saatten yirmidört saate kadar eşleri ile kurum veya eklentilerinde mahrem şekilde görüştürülebilir. 2- Haftalık ziyaret süresi iki saate kadar uzatılabilir; kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yaptırılabilir; üst üste kullanılmayan en fazla üç haftalık ziyaret süresi toplu olarak kullanılabilir. 3- Haftalık telefonla görüşme süresi veya sayısı iki katına kadar artırılabilir. 4- Sosyal, kültürel veya sportif etkinliklerden öncelikli veya daha uzun süreli yararlanmaları sağlanabilir. 5- Haftalık harcama miktarı yarı oranında artırılabilir. 6- Tek kişilik odalarda televizyon bulundurma imkânı verilebilir. 7- Hediye verilebilir veya takdir belgesi veya tavsiye mektubu verilebilir.

Diğer taraftan görüşülen bazı mahkûmlar televizyonun bulunduğu rafın yüksekliğinin ayarlanması ve bozuk musluğun tamir edilmesi gibi bazı şikâyetleri dile getirmiştir. Çoğunlukla hemen çözülebilir nitelikteki bu sorunların ivedilikle ele alınıp giderilmesi yerinde olacaktır.

Sonuç olarak,

1- Şikâyet konusu olan en ciddi husus kuruma ilk girişte yapılan çıplak aramalara ilişkin olmuştur. Aramalara ilişkin usul ve esaslar 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (madde 86) ve 06.04.2006 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük ile düzenlenmiştir. Her iki mevzuatta da aramalarda “insan onuruna saygının” esas olduğu belirtilmektedir. Tüzüğün 46’ncı maddesi “...kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde” belirlenen esaslar çerçevesinde çıplak arama yapılabileceğini kayıt altına almıştır. Bu hükümlerden çıplak aramanın belirli kıstaslara bağlanmış istisnai bir

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

uygulama olması gerektiği anlaşılmaktadır. Şartları oluştuğunda istisnai olarak uygulanması gereken çıplak aramanın bu ceza infaz kurumlarında genel bir kural haline getirilmiş olmadığı ve şartları oluştuğunda çıplak arama uygulaması yapıldığı kanısı oluşmuştur.

2- Dilekçelerin işleme alınmadığı iddiası incelemede bulunan ceza infaz kurumlarındaki ortak bir şekilde dile getirilen bir husustur. Özellikle mahpuslar yazdıkları mektup ve dilekçelerin kötü üslup kullanıldığı gerekçesi ile işleme alınmadığını belirtmişlerdir. İdare aleyhine şikâyeti muhtevi dilekçelerin Kurumların dışına çıkarılıp çıkarılmadığı hususu başta ceza infaz kurumu savcısı ve Adalet Bakanlığı olmak üzere denetim görevini yerine getirenlerin dikkatlerine sunulmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

3- Fiziksel koşullardaki iyileştirmenin tek başına yeterli olmayacağına, idarenin tutuklu ve hükümlülere yaklaşımında insani muameleyi esas tutmasının gerekliliğine değinilmesinin yerinde olacağı düşünülmüştür. Bu minvalde incelenen kurumlarda hemen çözülebilir nitelikteki bazı eksikliklerin idareye bildirilmesine rağmen giderilmediğine işaret etmek gerekir.

4- Sık sık disiplin cezası uygulaması yöntemine başvurulmasının mahpuslar arasında bu uygulamanın kötüye kullanıldığı algısına neden olduğu, bu bakımdan hem mahpusların hem de ceza infaz kurumları personelinin sorunların çözümüne daha çok hak temelli yaklaşması ve iletişimin geliştirilmesi yöntemi ile sorunlara çözüm aranmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

5- Ödül olarak ziyaretçiler ile görüşme sürelerinin artırılmasının mahpusların ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması hedefini olumlu etkileyeceği ve özellikle ailelerinden uzakta cezalarını infaz edenler için mevcut sürenin artırılarak uygulanması takdir ile karşılanmaktadır. Mahpusların şartları gözetilerek ailesi uzakta bulunan ve sık sık ziyaret etme imkanı olmayan mahpuslar için ziyaret saatlerinin artırılması ödülü uygulaması yerine telefonla görüşme, sportif veya kültürel faaliyetlere katılma sürelerinin artırılması yönündeki ödüllendirme seçeceğinin uygulanmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

6- Müebbet hükümlü olan ve tek başına bir oda da kalmak zorunda olan mahpusların ortak bir havalandırma alanı kullanmaları ve birbirleri ile birlikte bu ortak havalandırma alanına

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

çıkarmak istemediklerinden dolayı bazı odaların havalandırma süresinde yeniden düzelemeye gidildiği için havalandırma süresinde kısaltmalar olduğu belirtilmiştir.

7- Ceza infaz kurumlarının çalışma şartlarının zorluğu ve çalışmak için son tercih edilen kurumlar arasında bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle zor çalışma şartlarının gereği olarak ve nitelikli personel istihdamına ciddi anlamda ihtiyaç vardır. Tekirdağ ceza infaz kurumlarını da ihtiyacı olan nitelikli personelin bir an önce giderilmesi arzu edilmektedir.

8- Heyet, ceza infaz kurumlarında yapılan meslek edinme kursları, atölye çalışmaları, spor ve sosyal faaliyetleri son derece başarılı ve memnun edici bulmuştur. Tahliye sonrası sosyal ve ekonomik hayata tutunma ve ceza infaz kurumunda bulunulduğu sürece geçirilen boş vakitleri değerlendirme bakımından bu tür çalışmaların büyük önemi bulunmaktadır.

9- Ceza infaz kurumlarının çalışma şartlarının zorluğu ve çalışmak için son tercih edilen kurumlar arasında bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle zor çalışma şartlarının gereği olarak ve nitelikli personel istihdamını artıracak düşüncesiyle, personel özlük haklarında yapılacak iyileştirmeler memnuniyetle karşılanacaktır.

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu'nun 01.04.16 tarihinde Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumu'nu ziyaret ederek hazırladığı Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu hakkındaki muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARI ALT KOMİSYONU'NUN TEKİRDAĞ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU'NA MUHALEFET ŞERHİMİZDİR

Rapor'da bahsedilen, ceza infaz kurumlarında disiplinin sağlanmasının gerekliliği kabul edilmek ile birlikte, uygulamada disiplin adına çok yoğun insan hakkı ihlalleri, insan onurunu zedeleyici muameleler ve keyfi tutumlar sergilenmektedir. Görüşülen mahpuslar, cezaevi idaresinin keyfi tutumlarından şikayetçi olmakla birlikte, başka cezaevlerinde yasak olmayan uygulamaların Tekirdağ Cezaevinde yasak olduğunu belirtmişlerdir. Mevcut uygulamalar, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda öngörülen, cezaevlerinin mahkumları ıslah ve topluma yeniden kazandırma amaçlı olması gerekliliği ile çelişmekte, yapılan uygulamalar tam tersi etki yaratmaktadır.

Sağlık sorunu olan hükümlü ve tutukluların hastanelere sevkleri hususunda sıkıntılar yaşandığı tarafımıza iletilmiştir. Konuştuğumuz mahpuslardan bazıları, hastaneye sevk istemelerine rağmen bu konuda da bir keyfiyetin yaşandığını, bir yıldan uzun süredir işlemin yapılmadığını, sağlıklarının kötüye gittiğini ifade etmişlerdir. Kelepçeli muayene ise çok açık bir insan hakkı ihlalidir ve ne bir doktorun ne de cezaevi yönetiminin takdir yetkisinde olmaması gereken bir husustur.

Mahpusların yaşam koşulları Rapor'da belirtildiğinden oldukça farklıdır. Hükümetin terör örgütü ile yürüttüğü çözüm sürecinin bitmesinden ve 7 Haziran seçimlerinden sonra söz konusu cezaevindeki tüm mahpuslara yaklaşım ve uygulamalarda ciddi değişikliklerin gözlemlendiği tarafımıza defaatle iletilmiştir. Mahpuslar sürecin bitmesi ile cezaevi genelinde herkese yönelik baskıların yoğun şekilde arttığını, daha önce uygulanmayan disiplin cezalarının uygulanmaya başlandığını, havalandırma saatlerinin düşürüldüğünü, yemek kalitesinin bozulduğunu, bozulan muslukların bilinçli bir şekilde tamir edilmediğini ifade

etmişlerdir. Bir mahpus, daha önce sahibi olduğu flütü cezaevinde çalabildiğini, ancak çözüm süreci sonrası değişen tutum ile tamire gönderdiği flütü geri alamadığını belirtmiştir. Bu örnek, cezaevi yönetiminin siyasi konjonktüre göre sergilediği keyfi tutumu göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Cezaevinde yaşanan en büyük sorunlardan biri mektuplar ve mahpusların yaptıkları resimler ile ilgilidir. Mektuplara içinde siyasi değerlendirme olduğunda el konulduğunu belirten mahpuslar, hükümete yönelik eleştiriler içeren mektupların el konularak imha edildiğini ifade etmişlerdir. Terör örgütü IŞİD’i ve eylemlerini eleştiren mektupların “halkı paniğe sevk etmek” iddiası ile gönderiminin engellendiği, dolayısıyla Tekirdağ Cezaevinde IŞİD’i eleştirmenin bir manada yasak olduğu tarafımıza iletilmiştir. Kürtçe metinlere izin verilmediğini belirten hükümlü ve tutuklular, Mesud Barzani’nin eleştirildiği bir mektubun, devlet büyüğünü eleştirmesi nedeni ile, ilgili yerlerin karalandığını ifade etmişlerdir.

Mahpuslar cezaevinde yalnızca kara kalem serbest olduğunu, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve akrilik boyaya izin verilmediğini ifade etmişlerdir. Keza kara kaleme uygulanan serbestlik, kara kalemle çizilenler için geçerli değildir. Mahpusların kara kalemle çizerek hazırladığı, Ernesto Che Guevara’nın da resmi olan takvime cezaevi yönetimince “Che’nin terör örgütünün sembolü” olduğu gerekçesi ile izin verilmediğini, ancak mahkemenin Che’nin terör örgütü üyesi olmadığına karar vermesi ile takvimi geri aldıklarını ifade etmişlerdir. Panoya bayrak ya da Atatürk dışında resim asmanın yasak olduğunu, kuş resimlerine dahi izin verilmediği, Mahir Çayan resmi asıldığı için cezaevi yönetimince hücre cezası verildiği mahpuslarca belirtilmiştir.

Cezaevindeki baskı uygulamalarından biri de televizyon hususunda yaşanmaktadır. Türkiye’de tüm cezaevlerinde görüldüğü üzere Tekirdağ Cezaevinde de yalnızca hükümete yakın televizyon kanalları izlenebilmekte, muhalif nitelikteki hiçbir yayın mahpuslarca izlenememektedir. Aynı şekilde günlük gazeteler konusunda da cezaevi yönetimi, hükümete yönelik eleştiri içeren hiçbir yayına izin vermemektedir. Mahpuslar yalnızca hükümet yanlısı gazetelere ulaşabilmektedir.

Raporda belirtilen haliyle, çıplak aramanın genel bir kural haline getirilmiş olmadığı ve yalnızca şartlar oluştuğunda uygulandığı şeklindeki ifadeler gerçekleri yansıtmamaktadır. Çıplak arama hususu hem Tekirdağ Cezaevinde hem de ülkemizdeki tüm cezaevlerinde, idarelerin keyfi tutumlarının yansıdığı bir alan olarak genel bir kurala dönüşmüş ve şartlar oluştuğunda değil genellikle her daim uygulanmakta olan bir hale bürünmüştür. Çıplak aramanın keyfi şekilde uygulanıyor oluşu, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzük’te yer alan, çıplak aramanın insan onur ve haysiyetine saygılı olması gerektiği konusundaki düzenlemelere açık şekilde aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm bu nedenlerle, hazırlanan Rapor’un, cezaevlerinde yaşanan insan hakkı ihlallerini, insan onuruna ve haysiyetine yakışmayan uygulamaların varlığını, hükümlü ve tutuklulara uygulanan psikolojik baskıyı, cezaevi idaresinin siyasi konjonktüre göre değişen keyfi tutumlarını tespit etmesi ve sorunlara çözüm üretmesi gerekirken, tüm bunların aksine bir görüş ortaya koymaktadır. Raporda birçok hak ihlalinin ve baskı uygulamalarının görmezden

gelinmiş olması ve yararlı çözümler önerileri getirilmemiş olmasının kabul edilmesi mümkün değildir. Raporda oluşturulan algının aksine, ülkemiz çok kapsamlı ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duymaktadır.

TBMM HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARI ALT KOMİSYONU

BAŞKANLIĞINA,

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tarafından hazırlanan Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumlarında yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan taslak rapor hakkındaki **muhalafet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Bureu Çelik Özkan

Muş Milletvekili

Hapsedilen bireyin hak ve özgürlüklerinin kısıtlı hale gelmesi, kişiyi insan onuruna uygun yaşama ve muamele görme hakkından alıkoymaz. Cezaevi incelemelerinde, inceleme komisyonlarının meseleye cezaevi idaresi cephesinden değil, tutuklu ve hükümlü hakları cephesinden bakması gerekir. Hazırlanan taslak raporda bu durumun yeterince gözetilmediği gözlemlenmiştir.

Cezaevinde gerçekleşen görüşmelerde, görüşülen tutuklu ve hükümlü sayısının belirtilmemesi; görüşülen tutuklu ve hükümlülerin kaçının adli ve kaçının siyasi olduğunun rapora yansıtılmaması eksiklidir. Ülkenin en büyük cezaevlerinden biri olan Tekirdağ ceza infaz kurumlarının inceleme raporunun üç buçuk sayfasının sadece kampüs hakkında sunulan genel bilgilendirmeden oluşması asli sorunları örtmeye dönük bir perde işlevi görmektedir.

Komisyonun amacı ve işlevi cezaevlerindeki sorunları, hak ihlallerini tespit etmek ve çözüm önerilerini geliştirmektir.

TEKİRDAĞ CEZAEVİNDE TESPİT EDİLEN SORUNLAR HAKKINDA

1. HASTA TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ HUSUSU

HDP Cezaevi Komisyonuna Tekirdağ cezaevinden gelen mektupların neredeyse tamamı siyasi tutuklu ve hükümlülerin şikayetlerinden oluşmaktadır. Ayrıca konuyla ilgili kurum ve kuruluşların hazırladıkları Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumlarına dair hazırlanmış oldukları raporlar da bunu teyit eder niteliktedir. Söz konusu inceleme raporunda hasta tutsakların durumuna ilişkin tek bir belirleme dahi bulunmamaktadır. Oysaki Tekirdağ F1 ve F2 cezaevlerinde bulunan 21 hasta tutsağın listesi ve hastahkları şunlardır:

M. Emin ERSAY: İleri derecede kalp- ve tansiyon hastası.

Haydar TİKİZ: İleri derecede tiroid, romatoid artrit, reflü, gastrit (mide ve bağırsak sorunları), el ve ayak şişmesi

Dağıstan ÖZTÜRK: Kalp genişlemesi

Ali İlhan BAYER: Kalp ve tansiyon hastası, ilaçla tedavi edilmesine rağmen çoğu zaman kalp sıkışması yaşamaktadır.

Ekrem POLAT: Kalp ritminde düzensizlik, bu nedenle birkaç kez acile kaldırılmış.

Murat BULUT: Kalpten anjiyo yapılmış, kronikleşen rahatsızlıkları ve bel fitiği var.

Kemal ÖZÇELİK: Kalp yetmezliği, tansiyon, damar tıkanıklığı, şeker (diyabet), kolesterol, anemi, kabızlık.

Ramazan ÇETEDİR: Çene ve diş yapısı olmadığından katı gıda tüketememe, sindirim sistemi bozukluğu, bacak ve ayak kısmında tahribata dayalı bozulma var. Sol çenesi parçalandığı için çiğneme ve sindirim işlevini yerine getiremediğinden kendisine uygun gıdalar verilmesi için yaptığı başvurular olumsuz sonuçlanmıştır. Cezaevinde çıkarılan yemekleri yiyemediği için sağlığı bozulmuş birçok hastalığı yakalanmıştır. Taleplerinin karşılanmasından ötürü “bu koşulları sağlayabilecek başka cezaevlerine nakil edilmesi” isteğine yönelik birçok defa yaptığı başvurularda cezaevi tarafından reddedilmiştir. (Ramazan ÇETEDİR/ Tekirdağ 2 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, 14 Eylül 2015 tarihli mektup)

Bedri ÇAKMAK: Kemik erimesi ve sürekli ağrı, hiper tansiyon, kalp yetmezliği, böbrek problemi.

Naci KUTAŞ: Sürekli alerjik reaksiyon, gerilim, vücutta yanma ve ateş, kronik baş ağrısı, mide, sindirim bozukluğu.

Hatip ŞEK: Epilepsi, Bronşit, astım, varis ve bunun gibi rahatsızlıkları mevcut.

Mehmet Ali UĞUR: İleri düzeyde ülser.

İbrahim ER: Kronik bronşit ve nefes darlığı var. Sol kalçasındaki şarapnel parçası nedeniyle bacağı sakat kalmış, kalçada oluşan hasar sonucu oluşan çukurdan kaynaklı sol tarafında kısılma var ve yürümekte zorluk çekmektedir.

Cahit YAŞAR: Sağ bacağı protez, nefes darlığı, mide ülseri.

Aydın YAVUZER: Sağ eli bilekten kopuk, bel fitiği, mide rahatsızlığı(%56 sakatlık raporu var)

Ferhat DALKAVUK: Şeker komasına girmiş ve beyin kanaması geçirmiştir. Edirne Devlet Hastanesi’nde yapılan ameliyat sonucunda 2 ay yoğun bakımda olmak üzere toplamda 3-4 ay hastanede tedavi görmüştür. Tansiyon ve kolesterol hastalıkları vardır.

Adem TİRYAKİ: Beyninde tümör var. Ameliyat olmuş fakat tümör beyne yakın olduğu için tümünden alınamamıştır. Hayati tehlikesi devam etmektedir. 6 ayda bir Edirne Devlet Hastanesi’ne, 3 ayda bir Tekirdağ Devlet Hastanesi’ne kontrole götürülmekte fakat bu muayeneleri yüzeysel olarak yapılmaktadır. Ayrıca Hepatit B hastasıdır.

Abdülkadir FIRAT: %80 oranında felçli olup, günlük yaşamını tek başına idame ettirememektedir. Aynı zamanda konuşma ve hareket etme yetisini kaybetmiştir. Hastane sağlık kurulu tarafından “cezaevinde kalamaz” şeklinde rapor verilmesine rağmen, Adli Tıp Kurumu tarafından bu rapor görmezden gelinerek tahliye talebi

reddedilmiştir. **HASTA HÜKÜMLÜLÜ, KOMİSYON ÜYELERİ TARAFINDAN KOĞUSTA GÖRÜŞÜLMÜŞTÜR.**

Erhan ÖZEL: 1 yıl önce anjiyo olmuş. Aortada yüzde 50 daralma mevcuttur. Kardiyoloji tarafından düzenli takip ve tedavisinin uygulanması gerekmektedir.

Abdulvahap YILMAZ: Kalp, astım ve bel fıtığı hastalıkları var.

Lokman AKBABA: ALS hastasıdır. Yutmada ve solunumda sıkıntıları vardır. Bu ölümcül hastalıkta ortalama yaşam süresi 5 yıldır. Tam teşekkülü bir hastanede tedavisinin yapılması gerekmektedir. Kas tutulumu yaşaması nedeniyle cezaevinin olumsuz fiziki şartlarında yaşamını tek başına idame ettirmesi zor ve güçtür.

Şehmus KALIR: Hepatit B, Kalp rahatsızlığı

Hasta tutsakların beden ve ruh bütünlüklerinin korunarak tedavi edilmesi, yaşam hakkının korunması Türkiye'nin de taraf olduğu birçok insan hakları sözleşmesi kapsamında koruma altına alınmıştır. Ulusal mevzuat kapsamında ise 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun (CGTİK) Günlük Yaşamdaki Haklar ve Yükümlülükler adlı ikinci bölümünün "Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri" başlıklı 71. maddesinde "Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir." diyerek tutuklu ve hükümlülerin beden ve ruh sağlığının korunmasını, tedavi edilmesini bir hak olarak düzenlemiştir.

Ulusal ve uluslararası mevzuat açısından bu hakkın kullanımının engellenmesi veya hakkın hiç tanınmaması, sağlık hakkına erişimin engellenmesi, ağır hasta tutsakların sağlıkları açısından alıkonulmaya devam ettirilmesi, yeterli ve gerekli sağlık hizmetinin verilmemesi en temel insan haklarından; yaşam hakkı ve işkence yasağının da açıkça ihlalidir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun, "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" kenar başlıklı 16. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, "Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır." hükmü uyarınca, ceza infaz kurumundaki bir tutsağın hastalığı sebebiyle cezasının infazının geri bırakılabilmesi için, hastalığının hayatı için kesin tehlike teşkil etmesi aranmaktaydı. 24.01.2013 tarihli ve 6411 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 5275 sayılı Kanunun 16. maddesine eklenen altıncı fıkra hükmü uyarınca, "maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun hapis cezasının infazının, iyileşinceye kadar geri bırakılabileceği" kabul edilmiştir. Yapılan bu değişiklik; adli tıp veya üniversite hastaneleri tarafından maruz kaldığı ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyeceği tespit edilen hasta tutsakların savcılık engeli ile

karşılaşmasına ve yaşamlarını yitirmesine neden olmuştur. Birçok hasta tutsak; savcılıklar önünde bekletilen veya direkt olarak reddedilen dosyaları sebebiyle adeta tekrar cezalandırılmış ve yaşam hakları ihlal edilmiştir.

Cezaevi içinde sağlık ve tedavi talepleri karşılanmayan tutuklu ve hükümlüler bir sağlık kuruluşuna sevk edildiklerinde de ihlallere maruz kalmaktadır. Bunlar; istenilen sağlık kuruluşuna sevk edilmeme, hastaneye sevk talebine çok geç yanıt verme, hiç yanıt vermeme, sevk için gittikleri hastane yolunda sözlü ve fiziki tacize uğrama gibi uygulamalardır. Uygulamada en sık karşılaşılan bir diğer sorun, hem cezaevinde, hem de sevk edilen sağlık kuruluşunda asker ve gardiyanların doktor muayenesinde hazır bulunmaları ve tutuklu ve hükümlüler elleri kelepçeli olarak muayene olmaya zorlanmasıdır.

2. İDARENİN TUTUMU ve DİSİPLİN CEZALARI

Raporda, idarenin keyfi tutumları, infaz koruma memurlarının görev ve yetkilerini aşan taraflı yaklaşımlarına yönelik bir vurgunun dahi bulunmaması raporun diğer önemli bir eksiğidir.

Türkiye’de yaşanan savaş koşullarının cezaevinde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlülere yansımaları çok ağır olmaktadır. İdarelerin ve gardiyanların yaklaşımları insanlık onuru ile bağdaşmayan muamele ve işkence boyutlarındadır.

Tutuklu ve hükümlüler, özellikle Haziran ayı itibarı ile cezaevi idaresi ile infaz koruma memurlarının mevcut olumsuz yaklaşım ve fiillerinin şiddetlenerek arttığını, cezaevinde sürekli gergin ve tahrik eden bir tarz yürüterek özellikle ani ve keyfi aramaların sıklaştığını, bu aramalar sırasında odalarındaki eşyaların yerlere saçıldığını, el yazması notlarına ve cezaevinin “görüldü” damgası bulunan yazışma ve kitaplara dahi el konulduğunu, kırtasiye malzemelerinin cezavine girişine engel olduğu, renkli resim kalemlerinin verilmediği, açılmış olan kursların çeşitli bahanelerle kapatıldığını, satranç kursu taleplerinin reddedildiğini, yine yakın zamanda spor haklarının kullanılmadığını, ortak alana yani sohbete çıkarmadıklarını, aylarca revire götürülmediklerini belirtmişlerdir. Tutuklu ve hükümlüler, cezaevi idaresi ile görüşme yapmaya çalıştıklarını fakat yine bu girişimden sonuç alamadıklarını, başgardiyanın sert tavır ve tutumlarının cezaevi müdüründen dahi daha belirleyici olduğunu belirtmişlerdir.

Ziyaret sırasında tutuklu ve hükümlülerin şikayet ettiği bir başka konu da raporda şöyle yer almıştır. “Bazı koşullarda kalan mahpusların havalandırma sürelerinin azaltıldığı, daha önceki yıllara nazaran disiplin cezası uygulamasına daha sık başvurulduğu ve dilekçelerinin işleme alınıp alınmadığı hususuna ilişkin bilgi verilmediği,” şeklindedir. Oysaki konuyla ilgili sivil toplum örgütleri; Tekirdağ Cezaevinde yaşanan bir hak ihlalini şu şekilde belgelemişlerdir;

“24 Mart 2016’da yaptığımız Seyithan Karababa, Serdar Şahin, Abdurrahim Çakar ile yaptığımız görüşmede:

Son bir haftada yazılı hiçbir gerekçe göstermeden Müdürün tutsak Turgay Ural’a sözlü beyanına göre Tekirdağ’da yaşanan baskı ve zulmün insan hakları ihlalinin düzeltilmesi yönünde verilen çok sayıdaki dilekçelerinizden sonra Adalet Bakanlığı’nın talimatı ile bir gün sonra 30 kişi Edirne’ye sürgün gönderildi. Esasında açlık grevlerinden sonra sürgünler yaşanmıştır. Bu sürgünlerden önceki bir tarihte aylık aramalardan birinde ikinci müdürün ve başgardiyanın eşliğinde bir grup arama için girdiği odada bir kolu olmayan tutsak Mehmet Ümit’ten kıyafetinin fermuarını açmasını istemiştir. Fermuarı tek kolu olmadığı için açmakta zorlandığından, hakarete uğrayıp, hırpalandığı sırada kendi ve odadaki diğer tutsakların sözlü müdahalesine karşı darp edilmişlerdir. Özellikle Sabır Akbalık, Mehmet Ferhat Yıldırım dövülerek odalarından çıkartılmış, süngerli odaya kapatılmış ve orada da darp edilmeye devam edilmiştir. Hatta darptan baygın düşenlerin üzerine soğuk su dökmüşlerdir. Darp edilenler, darp raporu almak istese de idare raporun verilmesine mani olmuştur. Bunu protesto etmek isteyen diğer tutsaklara yönelik biri 3 günlük, diğeri 7 günlük 2 ayrı hücre cezası verilmiştir. Tekirdağ’da müdür ve birçok gardiyan özellikle başgardiyan ve ikinci memur tarafından diğer memurlara verdikleri talimatlarla savaş sürecinin cezaevlerinde de etkisinin yoğun yaşanmasını sağlayacak provoke eden hareketlerine eylemlerine karşılık bulamasalar da açık ve aleni psikolojik ve fiziksel şiddetlerine devam etmektedirler. Tekirdağ Cezaevi’nde olası bir zindan katliamının şimdiden sinyallerini veren baskılar kendisini göstermektedir. Bu yüzden tüm duyarlı kurumların ve milletvekillerinin bu konuda gündem oluşturmasını ve zindanlardaki provokatif ve işkenceye varan eylemlerin durdurulması için çalışmaya davet etmektedirler.” şeklindedir.

Kanunda tutuklu ve hükümlülerin hangi eylemine, nasıl bir yaptırımın karşılık geldiği belirtilmiş olmasına rağmen cezaevi idareleri ve infaz hakimliği keyfi yaklaşımlar sergilemektedir. Tutuklu ve hükümlülerin Haziran ayından bu yana, bu keyfi yaklaşımları, Türkiye’de yaşanan savaş sürecine karşı, geliştirdikleri reflekslere karşılık olarak idarenin yönelimleri çok sert ve hukuki dayanağı olmayan disiplin cezaları ve sürgünler olarak geliştirilmektedir. İdarenin baskı ve tecrit politikaları ile beraber Kürt illerinde yaşanan sokağa çıkma yasaklarına karşı geliştirilen açlık grevleri, revire çıkmama, yemek almama gibi reflekslere karşılık iletişim imkanlarından men, sosyal etkinliklerden men, hücre cezaları vb. birden fazla yaptırımı aynı anda maruz bırakılmaktadırlar. Ancak 5275 sayılı yasanın 48/3-a bendinde “ (...) Bir cezanın infazı tamamlanmadan diğerinin infazına başlanmaz.” denmektedir. Uygulamada, bu maddenin karşılığını bulamıyoruz. Tutuklu ve hükümlüler, keyfi bir şekilde disiplin cezalarına çarptırılıyor. İlgili yasada disiplin cezalarına karşı izlenecek yol ve yöntemler tek tek sayılmış olmasına rağmen idareler ve infaz hakimlikleri kanunun gereğini yapmaktan imtina ediyor, tutuklu ve hükümlülerin hak arama özgürlükleri engelleniyor.

3. CEZAEVİNİN FİZİKİ DURUMU

Söz konusu raporda, “Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi ile 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında inceleme gerçekleştirdiği ve bu kurumların binalarının fiziki şartlarının olumlu olduğu görülmüştür. Koşullarda kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü barındırılmadığı anlaşılmıştır.” denmektedir.

F tipi yüksek güvenli cezaevlerinin yapısı, insan unsuru göz ardı edilerek yapılmıştır. F tiplerinde konu sadece güvenlik sorunu olarak algılanmakta ve cezaevi binasından başlayarak tam bir izolasyon hedeflenmektedir. Oysa insan toplumsal bir varlıktır. İzolasyonunun insanı kimliksizleştirmek, ağır psikolojik ve fiziki bozukluklar yaratmak gibi sonuçlarının olduğu bilimsel verilerle ortaya konulmuştur. Fiziksel, sosyal ve psikolojik insani gereksinimleri yok sayan izolasyon yaklaşımı ile hükümlü güven hissi, dayanışma, paylaşım gibi haklardan yoksun bırakılmaktadır.

Neredeyse bir kasaba büyüklüğünde bir nüfusa sahip olan ceza ve infaz kampüslerinin her türlü yerleşim alanından dikkat çekecek kadar uzak, ulaşımı zor ve geniş araziler içerisine kurulmuş olması dahi başlı başına bir sorundur. Bu durumun cezaevi kompleksini, kamunun en dolaysız haber alma ve incelemesinden mutlak şekilde izole ettiği açıktır. Yine; ilgili kişilerin (avukat, görüşçü) ulaşım ve irtibatı açısından sorun olacağı ve muhtemel hak ihlallerinin tespit ve takibini de ciddi biçimde zorlaştırdığı defalarca kez bilgi ve belgeleriyle ortaya konulmasına rağmen komisyonun bina güzellemesi yapması bizim için kabul edilemezdir.

Bir diğer sorun olarak görülen “Bina akustiğinin kötü olması nedeniyle sorunlar yaşandığı” tespitinde bina akustiğinin hangi sorunlara sebebiyet verdiğinin belirtilmemiş olması önemli bir eksikliklerdir. Bilindiği üzere; F tipi cezaevlerinde akustik, tecrit ve izolasyonu derinleştirmek için henüz bina inşa edilirken bilinçli olarak kullanılan bir yöntemdir.

4. İDARENİN TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERE ÖDÜL UYGULAMASI

Söz konusu raporda görüşmeler sonucunda sorun alanı olarak ortaya konan “Ödüllendirme mevzuatı kapsamında ziyaret saatlerinin artırılması uygulaması yapıldığını ancak ailelerinden uzak mahpusların ziyaretçilerinin çok nadir ziyarete gelebilmesinden dolayı ödül olarak sunulan bu imkândan bazı mahpusların gerçek anlamda yararlanamadığı” şeklinde ifadesini bulan yaklaşım eksik ve sakat bir yaklaşımdır. Çünkü herhangi bir demokratik ülkede normal olarak tutuklu ve hükümlülere tanınması gereken haklar; “ödül” statüsünde, tutuklu ve hükümlüleri “ıslah etme” anlayış ve pratiğini güçlendirmek amacıyla formüle edilmiştir. Ödüllendirme uygulaması cezaevi idaresinin tutuklu ve hükümlüler üzerindeki baskı ve otoritesini güçlendirmek, tutuklu ve hükümlüler arasındaki dayanışmayı ortadan kaldırmayı hedefleyen bir içeriğe sahiptir.

5. YEMEK SORUNU

Yine aynı raporda yemeklere ilişkin yapılan vurgu ciddi bir sorun değilmiş algısı yaratmaktadır. Oysaki genel olarak cezaevlerinde yemekler hijyenden uzak olup (yemeğin içinden yabancı cisim çıkması, çok yağlı olması vs.) yenilemeyecek düzeydedir. Hasta tutsaklar ile sağlıkları görece iyi olan tutuklu ve hükümlülere aynı yemek verilmektedir. Perhiz yapması gereken tutuklu ve hükümlüler bu sebeple diyet yapamamakta ve hastalıkları ağırlaşmaktadır. Bazı cezaevlerinde diyet yemekleri için iâşe bedeli istendiğini de belirtmek durumundayız. Raporda öğlen yemeklerinin akşam yemeklerine istinaden daha iyi olduğu belirtilmiştir. Fakat bunun gerekçesi rapora yansımamıştır. Tutuklu, hükümlü ve infaz memurlarıyla yapılan görüşmelerde cezaevi idaresinin öğlen vaktinde cezaevinde bulunması sebebiyle öğlen yemeklerinin iyi olduğu komisyon üyelerine iletilmiştir.

6. ÇIPLAK ARAMA

Aynı raporda tutuklu ve hükümlülerin “diğer cezaevinden buraya nakil geldikleri esnasında güvenliği ihlal eder gerekçesi ile birçok kırtasiye malzemesinin içeri alınmadığını ve çıplak aramaya maruz kaldıkları belirtilmektedir. Oysa durum komisyonun tarif ettiği naiflikte değildir. Hasta tutsaklarla birlikte tüm tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerinde yaşadıkları genel hak ihlallerinin başında işkence ve kötü muamele gelmektedir. Cezaevine ilk girişte, başka bir cezaevine nakil sırasında veya sevklerde, hastaneden ya da adliyeden dönüşte, aile ve avukat görüşü yapıldıktan sonra gardiyanlar tarafından zorla çırılçıplak soyularak üst aramasına tabi tutulma, yasal çerçevede yapılan aramanın dışında 'ince arama' gerekçesiyle zorla çıplak arama, karşı çıkan tutuklu ve hükümlüleri darp etme, tekmeleme, zorla kıyafetlerini çıkartarak çırılçıplak bekletip hakaret, taciz ve tehdit etme, itiraz edenleri süngerli odaya kapatma ya da hücre cezası ile cezalandırma vb. Rutin bir uygulama halini almış bu ihlaller, cezaevlerinde yaşanan işkence ve kötü muamelenin sistematikliğini ortaya koymaktadır.

Raporda “ ... şartları oluştuğunda çıplak arama uygulaması yapıldığı kanısı olmuştur” tespiti, çıplak aramanın bir uygulama olarak tespit edildiği ancak idareciler gözünden bakılarak rapora yansıtılmıştır. Bu uygulama Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmelerin açıkça ihlali anlamına gelmektedir.

7. NAKİL ve SÜRGÜNLER

Son günlerde cezaevlerinden gelen ihlal başvurularında öne çıkan “nakil” uygulamasına dair raporda herhangi bir tespitin yer almaması önemli bir eksikliklerdir.

Konu ile ilgili olarak, Adalet Bakanlığı'nın 05.03.2016 tarihinde tüm cezaevlerine gönderdiği genelge ile siyasi tutuklu ve hükümlülerin bulunduğu bütün cezaevlerinde

olağanüstü bir sürece geçildiği bilinmektedir. Bu olağanüstü sürecin temel konsepti tecrit, izolasyon ve yaşam koşullarının minimize edilmesi şeklinde yansımaktadır. Zira siyasi tutuklu ve hükümlülerin kaldığı cezaevlerinde yapılan arama tarzları ve arama neticesinde el konulan eşyalara bakıldığında Türkiye cezaevlerinin tamamında aynı uygulama ile karşılaşmaktayız.

Bütün cezaevlerinde el konulan eşyaların başında daha önce idare denetiminden geçerek alınan semaver, çarşaf, battaniye, temizlik malzemelerine getirilen kotalar, yastık, masa vb. tutuklu ve hükümlülerin imkanları ile aldığı eşyalar gelmektedir. Bunların yanı sıra, kitap, gazete, görüldü damgası olan mektup ve kartpostallar gibi eşyalarına keyfi bir şekilde el konulması da yine sorun teşkil eden durumların başında geliyor. Görüldüğü üzere yeni konsept tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerinde olabildiğince hareket alanının daraltılması, yaşam koşullarının insanlık onuru ile bağdaşmayacak şekilde zorlaştırılması amaçlanmaktadır.

8. TEKİRDAĞ T TİPİ CEZAEVİNDE KADIN VE ÇOCUKLAR HAKKINDA

Tekirdağ cezaevi daha çok erkek tutuklu ve hükümlülerden oluşmaktadır. Ancak yapılan görüşmelerde kadın koşullarına da ziyaret gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret esnasında karşılaştığımız tablo kadın ve çocuklar açısından cezaevi koşullarının uygun olmadığı görülmüştür. Kadın tutuklu ve hükümlülerin sayısının az olması, bu kişilerin ihtiyaçlarını, sosyal aktivite imkanlarını, kurs vb haklarının görmezden geldiğini göstermektedir. Cezaevindeki uygulamalar erkek egemen yapıya uygun şekillenmiştir. Bu da kadın tutuklu ve hükümlülerin haklarının ihlal edildiğini gösteriyor.

Rapordaki önemli eksikliklerden biri de anneleri ile birlikte cezaevinde kalan çocukların durumudur. Annesi ile birlikte kalan çocukların kreş, gıda, sağlık ve daha birçok haktan mahrum bırakıldığı yapılan görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Bu konunun komisyon tarafından ivedilikle ele alması gerektiğini düşünüyoruz.

9. HDP CEZAEVİ KOMİSYONUNA MEKTUPLARLA ULAŞAN DİĞER ŞİKAYETLER

Tüm bu temel hak ihlalleri ile birlikte Tekirdağ Cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerin belirttiği şikayetler ise;

- Başka cezaevlerinde mahkûm koşullarında senede bir yapılan ilaçlama ve boyama gibi temizlik işlemleri bu cezaevinde hiç yapılmaması
- İaşe bedeline denk gelecek şekilde yemek çıkarılmaması
- Kantin satış ürünlerinin tamamı tek “marka” ürünler olup fahiş fiyatlarla satılması
- Ailelerinin üst aramasında; elle arama dışında özellikle iç çamaşırlarının çıkartılarak ince arama yapılmak istenmesi, bebeklerin çıplak soyularak aranması, ailelerin ve yakınlarının sözlü ve fiziki tacize uğrayarak, görüşmeye

- girmelerine izin verilmemesi, özellikle eş görüşmeleri için gelenleri yıldırma çalışmaları amacıyla cezaevi personeli tarafından rencide edici arama yapılması,
- Özellikle koşullu salıverilme hakkı yaklaşan tutuklu ve hükümlülere keyfi ve hukuksuz olarak disiplin cezaları verilerek, bu yolla serbest bırakılmalarının önüne geçilmesi,
  - Haftalık aile ile telefon görüşmeleri sırasında “askeri tekmil” uygulaması dayatılması, buna uymayanların telefon görüşmelerinin kesilmesi,
  - Tutuklu ve Hükümlülere gönderilen mektuplara, kitaplara, eşyalara el konulması, eşyaların verilmemesi ya da kullanılamaz hale getirilerek verilmesi.
  - Defalarca talep ve başvuruda bulunmalarına rağmen tutuklu ve hükümlülerin istedikleri gazete, kitap, dergilerin verilmemesi, televizyon kanallarında kısıtlamalar yapılması. Bazı cezaevlerinde yasak olmayan iletişim araçlarının diğer bazı cezaevi idarelerinin keyfi ve çoğu zaman kötü niyetli tutumlarından ötürü yasaklanması.
  - Bazı cezaevlerinde özel hayatın gizliliğini ihlal edecek şekilde özellikle havalandırma ve yatma yerlerine 24 saat izleme yapan kameraların takılması.
  - Sevk ve nakillerde uzun yolculuklar için kullanılan cezaevi araçlarının normal bir insanın içinde yolculuk yapacağı şekilde dizayn edilmemiş olması

ÖNERİLER

6411 sayılı Kanun ile getirilen “toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı” kriteri biran önce kaldırılmalı, Adli Tıp Kurumu veya üniversite hastaneleri tarafından maruz kaldığı ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyeceği tespit edilen hasta tutsaklar serbest bırakılmalı, uygulamada Savcılıklar önünde dosyaları bekletilen veya direkt olarak reddedilen bu kişilerin serbest bırakılması için gerekli önlemler alınmalı, idari işlemlere hız verilmeli, prosedürel uygulamaların ortadan kalkması için yasal değişiklik yapılmalıdır.

Tüm tutuklu ve hükümlülerin sağlık hizmetlerine ve hekime erişebilme hakkı istisnasız ve idarenin takdir hakkına bırakılmayacak şekilde yasal güvence altına alınmalı, cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin cezaevi hekimine istedikleri zaman ulaşabilmesi sağlanmalı, çalışan doktor ve sağlık personelinin sayısı ve kalitesi artırılmalı, bu kişilerin görevlerini nasıl yaptıkları denetlenmeli, cezaevinde tedavisi mümkün olmayan kişilerin hastaneye sevkleri gecikmeden yapılmalıdır.

Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlıkları arasında imzalanan, hasta tutsakların sağlık hakkı gibi tıbbi etiğe de aykırı olan ve birçok keyfi uygulamaların ve ihlallerin kaynağı olan Üçlü Protokol’ün kaldırılarak iptal edilmesi gerekmektedir.

Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personeli İaşe Yönetmeliği başta olmak üzere tutuklu ve hükümlülerin beslenmeleri ile ilgili yasal mevzuata uygun davranılması, hasta tutsaklara kurum hekiminin belirleyeceği besinlerin tıbbi gereklilik ve mevzuata uygun olarak verilmesi hususunda gerekli tüm önlemlerin alınması gerekmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerin yeme, içme, ısınma ve kullanma suyu gibi temel ihtiyaçları mazeretsiz bir şekilde tam olarak yerine getirilmeli, keyfi ve bir cezalandırma yöntemi olarak aksi harekette bulunan veya tutuklu ve hükümlülerin bu haklardan yararlanmalarını engelleyen kişi ve kişiler cezalandırılmalıdır.

Cezaevinde yaşanan işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin olarak şikâyet sisteminin, tüm tutuklu ve hükümlülerin yararlanabileceği hale getirilmesi, mağdurların etkili başvuru yapma olanakları güvence altına alınarak, bu yönde yapılan başvuruların savcılar ve hâkimler tarafından ciddiye alınması ve failer hakkında derhal soruşturma açılması sağlanmalıdır. Az sayıda açılan adli ve idari soruşturmalarda caydırıcılık etkisini de artırmak amacıyla daha ağır cezalar verilmeli, failerin indirim ve ertelemelerden yararlandırılmasından vazgeçilmelidir. Bunun için ilgili mevzuatın Birleşmiş Milletler İşkenceyle Mücadele Sözleşmesi İhtiyari Protokolü'ne uygun olarak tümüyle gözden geçirilmesi ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Keyfi ve ağır bir şekilde uygulanan disiplin cezalarına son verilmeli, bu yetkiyi kötüye kullananlar hakkında yasal yaptırımlar getirilmelidir. İdare tarafından verilen disiplin cezalarına karşı itiraz etme hakkının etkin bir şekilde kullanımının sağlanması bakımından her türlü önlem alınmalı ve talepleri halinde mağdurlara hukuki yardım sunmak üzere ücretsiz avukat tayin edilmelidir.

Tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerine, hastaneye yada adliyeye sevk ve nakilleri sırasında yaşanan işkence ve kötü muamele olaylarının önüne geçilmesi için her türlü tedbir alınmalıdır.

Haftalık 10 saat olan ortak alan kullanım hakkı, sohbet hakkı, havalandırmaya çıkarılma hakkı vs. gibi tutuklu ve hükümlülere tanınan haklar düzenledikleri mevzuat çerçevesinde tam ve amacına uygun olarak uygulanmalı, uygulama hiçbir şekilde cezaevi idaresinin takdirine bırakılmamalı, kanuna aykırı bir şekilde hakların kullanımını kısıtlayan ya da hakları kullandırmayan sorumlular hakkında idari ve cezai yaptırımlar getirilmelidir.

Tutuklama tedbirine istisnai olarak başvurulmasını temin edecek şekilde yargısal bir uygulama geliştirilmeli, cezaevlerinin kapasiteleri üzerindeki doluluğa ve bu durumun sebep olduğu insanlık dışı muamelelere son verilmelidir. Bu amaçla yapılan yasal değişikliklerin uygulamada hayata geçirilmesi için gerekli tedbir ve önlemler alınmalıdır.

Cezaevlerinin izlenmesine ilişkin standartlar, BM standartlarına uygun hale getirilmeli, cezaevi izleme kurullarının etkin çalışması sağlanmalıdır. Bu kurulların, cezaevlerini etkili bir şekilde izleme hakları ve kaynakları yaratılmalıdır.

Cezaevlerinde yaşanan ve yaşanabilecek ihlalleri engellemek, cezaevi idaresinin ve cezaevi personelinin (gardiyanlar, infaz memurları, doktor ve jandarma dâhil) hukuka aykırı eylemlerini izlemek, denetlemek ve daha sonrasında müdahale edebilmek için Paris ilkelerine uygun olarak OPCAT kapsamında oluşturulması gereken “izleme kurulları” bir an önce oluşturulmalı ve faaliyete geçirilmelidir.